

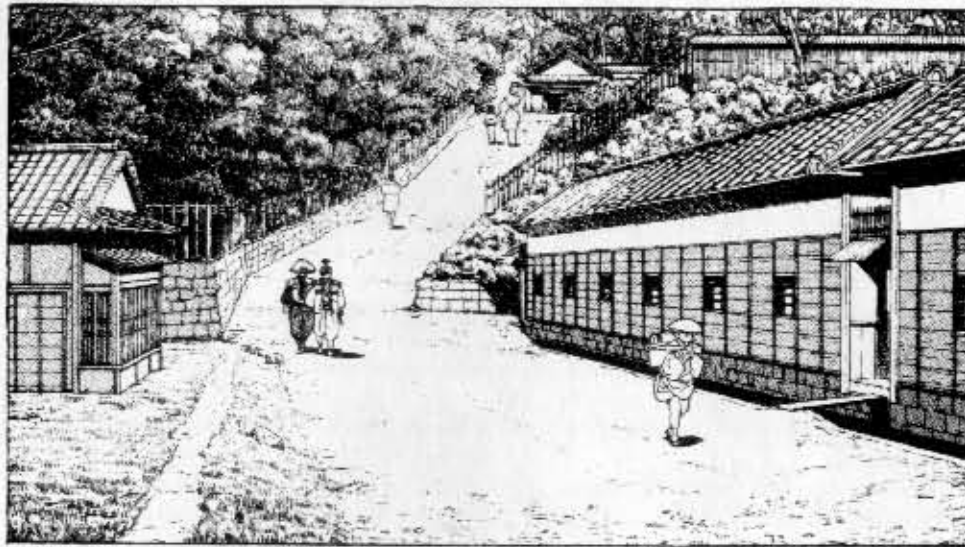


# Jiro Taniguchi Gegikan hillitty mestari

Ari-Matti Sarén

Olen tämänkin lehden sivuilla kiittänyt usein sitä, miten länsimaissa julkaistaan nykyisin ilahduttavan laajalti mangaa. Yksi mangan keskeinen tyyliilaji on kuitenkin toistaiseksi jäänyt varsin vähälle huomiolle. Gegika eli aikuiselle yleisölle suunnattu, realistiseen tyyliin piirretty sarjakuvromaani ei ole julkaisijoita houkuttellut. Oikeastaan ainoat laajemmin käännetyt tekijät ovat Ryoichi Ikegami ja jossain määrin Katsuhiko Otomo.

Ikegamin ja Otomon lisäksi ei englanniksi käännettynä tule laajemmista kokonaisuuksista äkkiseltään mieleen kuin Kaiji Kawaguchin maimio Eagle sekä Kazuo Koiken ja Goseki Kojiman klassinen



Jiro Taniguchi & Kan Furuyama: Samurai Legend

Lone Wolf and Cub. Näiden lisäksi on toki julkaistu joitakin satunnaisia töitä esimerkiksi Buichi Terasawalta ja Tutomu Takahashiilta.

Saksaksi käännetyn mangan osalta tilanne gegikan suhteen ei ole yhtään sen parempi – pikemminkin päin vastoin. Ranskaksi ja italiaksi gegikaa on sen sijaan julkaistu huomattavasti enemmän, mistä lienee kiittäminen maiden voimakasta aikuisarjakuvalakulttuuria. Molemmilla kielillä on myös julkaistu melko paljon erästä gegikan pitkän linjan mestareista, Jiro Taniguchia.

Vuonna 1947 syntynyt Taniguchi aloitti uransa 1970-luvun alussa, juuri gegikan kulta-ajan koittaessa. Hän

on tehnyt sarjakuvia sekä omista käsikirjoituksistaan että useiden muiden kirjoittajien tekstien pohjalta. Hänen tähänastinen tuotantonsa käsittää kaikkiaan yli 20 teosta, joista monet on palkittu arvostetuilla sarjakuvialan palkinnoilla. Viimeisin palkinto taitaa olla vuonna 2001 myönnetty Japania kulttuuriministeriön mediataidepalkinto Baku Yumemakuran romaanin perustavasta vuorikiipeilytarinasta Kamigami no Itadaki.

Taniguchin piirrostyyli on japanilaisittain hillitty



Jiro Taniguchi & Natsuo Sekikawa: Hotel Harbour View

© Jiro Taniguchi



Jiro Taniguchi & Natsuo Sekikawa: Hotel Harbour View

ja hyvin realistinen. Hänen selkeimmät vaikuttimensa löytyvät eurooppalaisesta sarjakuvasta. Varsinkin hänen kovaksikeitetyissä rikostarinoissaan on selviä muistumia vastaaviin italialaisiin sarjakuviin. Taniguchi on tehnyt myös jonkin verran yhteistyötä eurooppalaisten taiteilijoiden kanssa. Esimerkkinä mainittakoon Moebiuksen kanssa tehty Icaro (1996).

### Suurkaupungit ovat eläviä oloita

Japanissa Taniguchi muistetaan erityisesti monista eläinaiheisista tarinoistaan, mutta varsinkin englanniksi Taniguchin tuotannon kääntäminen näkyy keskittyneen rikostarinoihin. Natsuo Sekikawan käsikirjoittama Hotel Harbour View kertoo kaksi lyhyttä tarinaa naissalamurhaajasta ja Jinpachi Morin kirjoittama Benkei in New York New Yorkissa asuvasta japanilaisesta taiteilijasta, joka elättää itsensä tekemällä taideväärännöksiä ja palkkamurhia.

Teokset ovat eri kirjoittajista huolimatta temaatteisesti hyvin samankaltaisia. Tarinoiden nimihenkilöt ovat usein antisankareita, jotka ovat lähinnä tarinoiden toimeenpanevia voimia. Todellisia päähenkilöitä ovat uhrin ja toimeksiantajat, tavalliset ihmiset.

Tämän lajityypin tarinoissa suurkaupungit ovat

usein lähes lollisia olentoja, tarinoiden keskeisiä hahmoja. Sen paremmin Sekikawa kuin Morikaan ei kuitenkaan kiinnittä juuri huomiota tapahtumapaikkaan, oli se sitten New York, Pariisi tai Hong Kong. Vaikka Taniguchi piirtää kunkin paikan tarkasti ja tunnistettavasti, lopulta kuitenkin näissä tarinoissa suurkaupunki on vain persoonaton meri, johon yksittäisen ihmisen on helppo hukata persoonallisuutensa pisara.

Omimmillaan Taniguchi on itse kirjoittamiensa pienimuotoisten ja arkipäiväisten tarinoiden parissa. Aruku hito koostuu lyhyistä, lähes sanattomista tarinoista, joista kukin kuvaa yhtä kävelyretkeä, jonka päähenkilö tekee lähiympäristönsä. "Tarina" on ehkä hieman väärä sana, sillä näissä kertomuksissa ei tapahdu juuri mitään. Ne ovat vain pieniä siivuja arkipäivän Japanista. Chichi no koyomi on puolestaan voimakkaan elämänmakuisen tarina miehestä, joka



© Jiro Taniguchi



Jiro Taniguchi & Jinpachi Mori: Benkei in New York

ryhtyy isänsä muistojuhlissa käymään läpi isänsä elämää – ja samalla omaa menneisyyttään – muistojen ja takuumien kautta.

Taniguchi on myös piirtänyt muutaman erittäin mielenkiintoisen historiallisen sarjakuvan. Näistä tunnetuin – ja myös palkituin – on Taniguchin pitkäaikaisen yhteistyökumppanin Natsuo Sekikawan käsikirjoittama Bocchan no Jidai. Sarjan nimi viittaa sekä Japanin Meiji-kauteen (1868-1912) että Natsume Sosekin (1867-1916) Bocchan-aikalaisromaaniiin.

Aihe on jo lähtökohdiltaan varsin kiinnostava. Meiji-kausi oli eräänlainen Japanin vastine La Belle Époquelle. Vuosisataisen feodaalisen yhteiskunnan raunioille



Jiro Taniguchi & Natsuo Sekikawa: Hotel Harbour View

ja voimakkaasti ulkoisia vaikutteita hakeva taide. Tuon uuden Japanin vertauskuvaksi muodostunut Soseki on japanilaisen kirjallisuus- ja aatehistorian keskeisiä nimiä, mutta Japanin ulkopuolella hänet muistetaan lähinnä muhkeaviiksisenä setänä 1000 jenin setelissä.

Taniguchin ja Sekikawan kerrontatyyli vaikuttaa ensitutustumisella lähes kuivan dokumentaariselta. Sekikawa tunnetaan lähinnä asiategstin, ei niinkään fiktion kirjoittajana. Lähempi lukeminen kuitenkin osoittaa, että kyseessä on viime kädessä septe, ei historiainkirja. Samalla lailla kuin Bocchan on Sosekin tulkinta omasta ajastaan, on Bocchan no jidai viime kädessä Sekikawan tulkinta. Hän puhuu vähintään yhtä paljon nykypäivän japanista kuin Sosekin ajoista.

#### Taide on sidottu aikaan

Taniguchin ja Kan Furuyaman Kaze no Sho – Yagyū Jubei (Samurai Legend) muodostaa mielenkiintoisen kumppanin Bocchan no jidai. Tarinan kehyskertomus sijoittuu Meiji-kaudelle, mutta varsinaiset tapahtumat 1600-luvulle, samuraiden kultakaudelle. Itse tarina on viihdyttävä keitos historiallisia faktoja, legendoja ja puolitotuksia, joiden erotteleminen toisistaan vaatii melko syvällistä Japanin historia-tuntemusta.



Jiro Taniguchi & Kan Furuyama: Samurai Legend

Kehyskertomus hieman alle-viivaakin sanomaa siitä, miten historian yksisilmäinen ihannoitus johti militarismin nousuun Japanissa ja lopulta toisen maailmansodan tapahtumiin. Sitä voi jopa jonkinlaisena sormenheristelynä

maassa taas nousussa olevan nationalismia kohtaan. Japanissahan muun muassa juuri muutettiin perustuslakia niin, että omia joukkoja voidaan lähettää myös maan ulkopuolelle.

Toisaalta kannattaa välttää liian aikaan sidottuja tulkintoja. Tästä on hyvänä esimerkkinä Hotel Harbour View'n amerikkalaispainoksen jälkipuhe, jossa kirjoittaja suorastaan pahoittelee sarjakuvan väkivallan ja seksin määrää – vaikkei teoksessa ole kumpaakaan nykystandardeilla erityisen mainittavia määriä. Lisäksi kirjoittaja hehkuttaa, miten sarjakuva on ainoa visuaalinen taidemuoto, joka käsittelee aikaa dekonstruktiiivisesti – hassu käsitys ottaen huomioon, että esimerkiksi luotia seuraava kamera on nykyelokuvien ärsyttävä klisee. Sen sijaan hän ei juurikaan puhu siitä, miten



Jiro Taniguchi & Jinpachi Mori: Benkei in New York

tarinat käsittelevät pohjimmitaan ihmisen ikuista eksistentiaalista yksinäisyyttä, jossa luotikin on parempi vaihtoehto kuin jäädä kokonaan huomiotta.

Tarinan opetus on siis selvä: taide saattaa olla ikuista, mutta taitteen tulkinta on sidottu aikaan. Lukekaa siis Taniguchinne itse ja tehkää omat päätelmänne. Älkää minua uskoko. ■



Jiro Taniguchi & Kan Furuyama: Samurai Legend